

Смернице за фармацеуте

Фармацеутска здравствена заштита у терапији атлетског стопала

Атлетско стопало (*Tinea pedis*) је гљивична инфекција стопала и прстију на ногама, често удружена са гљивичним инфекцијама на ноктима, рукама.

Узрочници: дерматофите, квасци и плесни. Најчешће дерматофите *Trichophyton sp.*

Акутно: услед активности које доводе до знојења стопала; интермитентна, рекурентна
Хронично: чешће се јавља

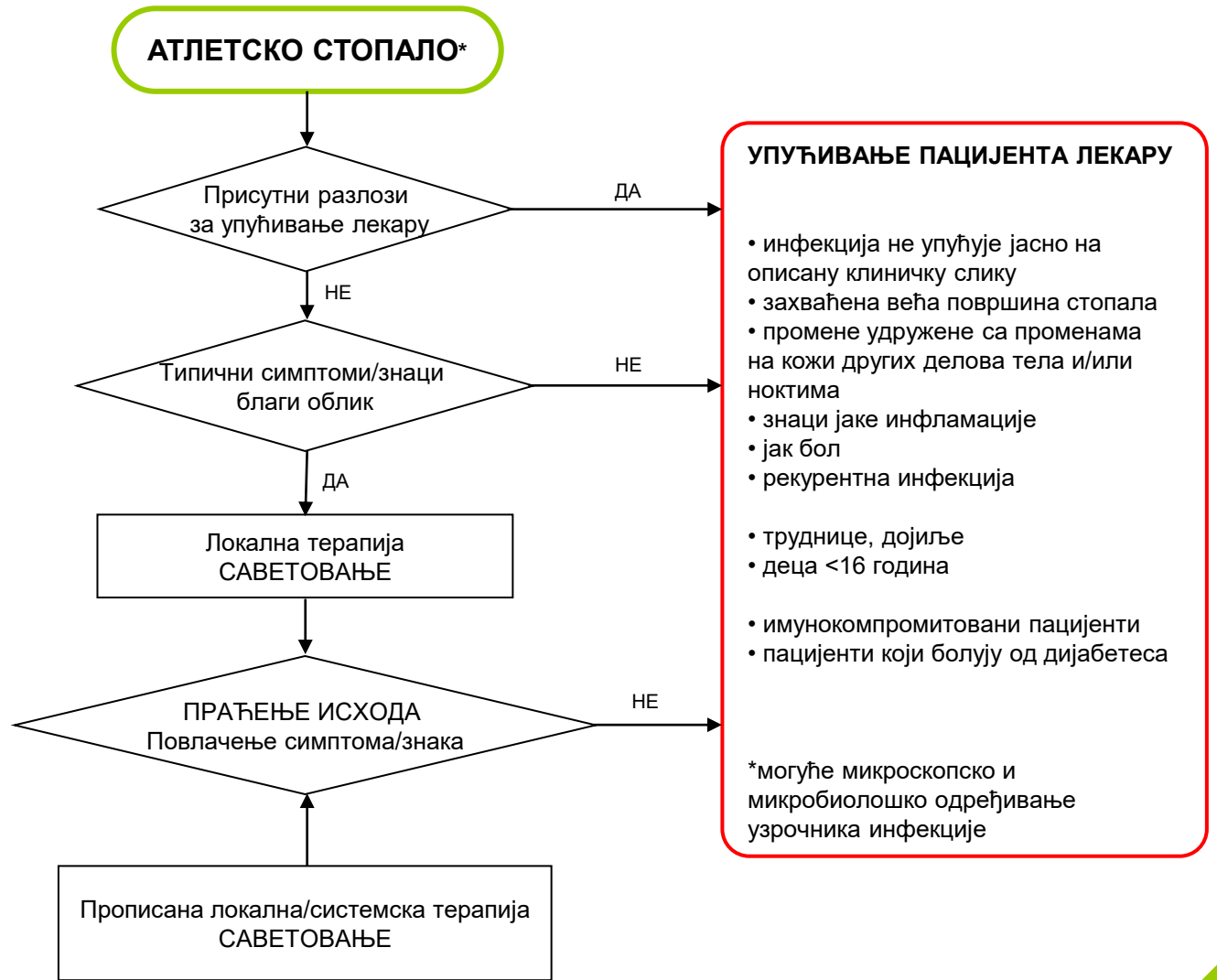
Врсте и симптоми/знаци:

- интердигитални тип - најчешћи; простор између 3. и 4. прста: пукотине на кожи, свраб, некада се јављају мехурићи који пуцају, кожа је беличаста, изгледа као да је кувана, без инфламације. Некада може бити без симптома.
- плантарни, хиперкератотички („мокасине“) - цео табан и бочне стране често оба стопала: еритем, суве задебљале беличасте скваме, могућа блага инфламација
- везикулобулозни тип - најређи; захвата средњи део табана: груписане везикуле/буле, кожа се љушти по пуцању мехурића, јака инфламација

Фактори предиспозиције:

- уска, неудобна обућа која ствара влажну и топлу средину
- неадекватна хигијена стопала
- прекомерно знојење
- претходна гљивична инфекција
- компромитован имуни систем
- дијабетес

Чешће: спортисти, адолесценти, мушкарци

УПУЋИВАЊЕ ПАЦИЈЕНТА ЛЕКАРУ

- инфекција не упућује јасно на описану клиничку слику
- захваћена већа површина стопала
- промене удружене са променама на кожи других делова тела и/или ноктима
- знаци јаке инфламације
- јак бол
- рекурентна инфекција

- труднице, дојиље
- деца <16 година

- имунокомпромитовани пацијенти
- пацијенти који болују од дијабетеса

*могуће микроскопско и микробиолошко одређивање узрочника инфекције

САВЕТОВАЊЕ

- **нега стопала:** носити удобну обућу без високих потпетица и уских врхова, у којој се стопала не зноје (кожна обућа), користити памучне чарапе и свакодневно их мењати посебно након спортских активности
- **хигијенске мере:** свакодневно одржавати хигијену стопала, користити сопствени пешкир само за оболело стопало, потпуно осушити стопало и простор између прстију након прања, размотрити употребу пудера за стопало, размотрити коришћење гумених рукавица ради спречавања укрштене инфекције
- **спречавати ширење инфекције:** инфекција се може контактом проширити; спречити само-инфекцију, носити папуче приликом коришћења купатила, јавних тушева, на површинама око базена, свлачионицама; након излечене инфекције размотрити замену обуће због контаминације спорама гљивица
- **подршка и/или процена адхеренце:** едукација пацијента о значају правилне и редовне примене терапије ради постизања жељеног исхода

ПРАЋЕЊЕ ИСХОДА – Пратити повлачење симптома/знака после 2-4 недеље од почетка лечења. Оптимални клинички и миколошки ефекат се може јавити неколико недеља након завршене системске терапије. Код системске терапије препоручује се контрола функције јетре.

ЛОКАЛНА ТЕРАПИЈА

Тренутни докази указују на већу ефикасност деривата алиламина од имидазола код дерматофитоза, док су деривати имидазола ефикаснији код инфекција изазваних кандидом.

Не постоје докази о разлици у ефикасности појединачних имидазола.

ДЕРИВАТИ АЛИЛАМИНА; 1-2х дневно

Тербинафин, гел, крем, спреј за кожу, раствор за кожу, 1%; 1-3 недеља

Нафтифин, крем, раствор за кожу, 1%; укупно 4 недеље

ДЕРИВАТИ ИМИДАЗОЛА; 2-3х дневно, 2-4 недеље

Клотримазол, крем, раствор за кожу, 1%

Миконазол, крем, 2%

Бифоназол, крем 1%; 1х дневно, 3 недеље

Препарат се наноси на очишћену, суву и околну здраву кожу, у танком слоју уз лагано трљање.

По повлачењу симптома, користити још 1-2 недеље ради потпуне ерадикације гљивица.

У случају изражене инфламације, размотрити и локалну примену средње јаких кортикостероида, најдуже до 7 дана. Кортикостероиде не користити као монотерапију. Додатно може се размотрити: код везикулобулозног типа - употреба облога од Бурове воде (1% алуминијум-ацетат), 2-3х дневно, 15-30 минута, 7 дана.

СИСТЕМСКА ТЕРАПИЈА

Тербинафин, табл., 250 mg; 1х дневно, 2-6 недеља

Опрез! Ослабљена функција јетре/бубрега, псоријаза, дискразија крви, деца, труднице.

Интеракције: клинички значајне са индукторима/инхибиторима ензима јетре; тербинафин може да утиче на ефекат појединих лекова.

Итраконазол, капс., тврда, 100 mg; 1х дневно, 30 дана или 200 mg, 2х дневно, 1 недеља. Примена после оброка.

Флуконазол, капс., тврда, 150 mg; 1х недељно или 50 mg, 1х дневно, 2-6 недеља

Опрез! Ослабљена функција јетре/бубрега, конгестивна срчана инсуфицијенција, имунокомпромитивани пацијенти, деца.

Интеракције: многи лекови супстрати, индуктори/инхибитори CYP3A4 утичу на ефекат деривата имидазола; итраконазол има снажнији утицај од флуконазола на ефекат многих лекова инхибицијом CYP3A4 и P-гликопротеина. Антихистаминици, антимигреници, цитостатици, антивиротици, антидепресиви, антиаритмици, антикоагуланси, антиагрегациони лекови, статини и др.

КИ: бројни лекови супстрати CYP3A4, пацијенти са вентрикуларном дисфункцијом, трудноћа.

Код секундарне бактеријске инфекције могућа је примена антибиотика.

1. Agencija za lekove i medicinska sredstva (ALIMS) Srbije. <http://www.alims.gov.rs>

2. American Pharmacists Association. OTC Advisor: Self-care for skin and mucous membrane disorders, Part 2. 2007.

3. Bell-Syer SE, et al. Oral treatments for fungal infections of the skin of the foot. Cochrane Database of Syst Rev. 2012;10:CD003584.

4. BMJ Best Practice. BMJ Publishing Group Limited. 2019. Dermatophyte infections <https://bestpractice.bmj.com/topics/en-gb/119>

5. Medscape. Tinea pedis. 2020. <https://emedicine.medscape.com/article/1091684-overview>

6. Clinard E, et al. Cutaneous fungal infections. US Pharm. 2015;64:101-108.

7. Crawford F, et al. Topical treatments for fungal infections of the skin and nails of the foot. Cochrane Database Syst Rev. 2007;3:CD001434.

Напомена: Додатне информације о препаратима погледати у Сажетку карактеристика лека.